

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

II. ÚS 198/2025-26

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Ľuboša Szigetiho a sudcov Petra Molnára (sudca spravodajca) a Petra Straku v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľov 1. [REDAKOVANÉ], a 2. **JRD Rakovec, družstvo**, Rakovec nad Ondavou 389, zastúpených Advokátska kancelária SLAMKA & Partners s.r.o., Radlinského 1735/29, Dolný Kubín, proti uzneseniu Okresného súdu Michalovce č. k. 25C/28/2021-856 z 28. januára 2025 takto

r o z h o d o l :

1. Uznesením Okresného súdu Michalovce č. k. 25C/28/2021-856 z 28. januára 2025 **b o l o p o r u š e n é** základné právo sťažovateľov na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a právo na spravodlivý súdny proces podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.
2. Uznesenie Okresného súdu Michalovce č. k. 25C/28/2021-856 z 28. januára 2025 **z r u š u j e a v e c v r a c i a** Okresnému súdu Michalovce na ďalšie konanie.
3. Okresný súd Michalovce **j e p o v i n n ý** nahradiť sťažovateľom trovy konania **1 405,50 eur** a zaplatiť ich právnomu zástupcovi sťažovateľov do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľov a skutkový stav veci

1. Sťažovatelia sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 11. februára 2025 domáhajú vyslovenia porušenia základných práv na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na spravodlivý súdny proces podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) uznesením okresného súdu č. k. 25C/28/2021-856 z 28. januára 2025. Navrhujú napadnuté rozhodnutie zrušiť, vrátiť vec okresnému súdu na ďalšie konanie a priznať sťažovateľom náhradu trov konania pred ústavným súdom.

2. Ústavný súd uznesením č. k. II. ÚS 198/2025-10 zo 16. apríla 2025 prijal ústavnú sťažnosť sťažovateľov na ďalšie konanie v celom rozsahu.

3. Sťažovatelia boli v procesnej pozícii žalovaných v súdnom konaní vedenom Okresným súdom Michalovce pod sp. zn. 25C/28/2021, ktoré sa právoplatne skončilo 17. decembra 2024 v spojení s rozsudkom Krajského súdu Košice č. k. 3Co/87/2024-791 zo 14. novembra 2024. Súd žalobu zamietol a žalovaným I a II priznal nárok na náhradu trov konania 100 %. Uznesením okresného súdu č. k. 25C/28/2021-813 z 22. januára 2025 vyšší súdny úradník rozhodol o výške trov konania tak, že žalobcovi uložil povinnosť zaplatiť žalovaným I a II trovy konania 1 974,40 eur do 15 dní od doručenia uznesenia na účet právneho zástupcu žalovaných. Proti uzneseniu žalovaní podali sťažnosť, o ktorej rozhodol sudca napadnutým rozhodnutím tak, že sťažnosť žalovaných zamietol. Sudca sa stotožnil so záverom vyššieho súdneho úradníka a uviedol, že vyšší súdny úradník správne poukázal na skutočnosť, že pojednávaní sa zúčastňoval JUDr. Pavol Vargaeštok, ktorý ako advokát Advokátskej kancelárie SLAMKA & Partners s.r.o. má kanceláriu na ulici Hlavná 2871 v Prešove. Poukázal na neúčelnosť ako dôvod nepriznania trov konania, pričom argumentuje, že žalovaní v sťažnosti neuviedli žiadne skutočnosti, ktoré by boli spôsobilé spochybníť vecnú správnosť rozhodnutia o výške trov konania.

4. Dôvodom nespokojnosti sťažovateľov je rozhodovanie o vyúčtovaných náhradách cestovného a straty času uplatnených žalovanými za cestu právneho zástupcu z Dolného Kubína do Michaloviec a späť za účasť na pojednávaniach 6. decembra 2021 a 18. apríla 2024, ktoré súd skrátil, vychádzajúc zo vzdialenosti miest Prešov a Michalovce, pričom sťažovatelia dôvodí, že súd mal vychádzať zo vzdialenosti miest Dolný Kubín a Michalovce, keďže sídlo advokátskej kancelárie (právneho zástupcu žalovaných) je v Dolnom Kubíne, poukazujúc pritom na znenie § 17 ods. 1 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov. Právny zástupca má síce pracoviská na viacerých miestach, jedným z nich je aj pracovisko v meste Prešov, avšak sídlo advokátskej kancelárie je v Dolnom Kubíne. Poukazujú na to, že pracoviská advokátskej kancelárie slúžia na nevyhnutné porady a stretnutia s klientami, pričom uvádzajú, že „*súdy by sa museli hrať na detektívov, aby zisťovali, odkiaľ presne advokát vyrazil na cestu na daný úkon*“. V rámci sťažnostnej argumentácie proti uzneseniu vyššieho súdneho úradníka uviedli, že právny zástupca dokonca na uvedené úkony na Okresnom súde Michalovce vyrážal z Martina. Súčasne vytýkajú súdu nezohľadnenie zvýšenej sadzby DPH z 20 % na 23 %.

5. Sťažovatelia vyčítajú súdu nesprávne právne posúdenie, keď súd správne určenú normu nesprávne aplikoval na skutkový stav, pričom rozhodnutie súdu priznávajúce cestovné a náhradu za stratu času, vychádzajúc nie zo sídla, ale z pracoviska advokátskej kancelárie, podľa nich „*nemá zákonné opodstatnenie v zákonom sledovanom a prezumovanom cielei nahradiť úspešnej strane trovy konania*“. Napadnuté rozhodnutie považujú za ústavne nesúladne, porušujúce základné práva. Zároveň vytýkajú súdu nedostatočné odôvodnenie napadnutého rozhodnutia, rozhodnutie súdu považujú za svojvoľné, arbitrárne, diskriminačné a vnútorne rozporné, ktoré „*nesplňa kvalitatívne požiadavky na odôvodnenie súdneho rozhodnutia stanovené zákonom a judikatúrou*“.

II.

Vyjadrenie okresného súdu, zúčastnenej osoby a replika sťažovateľov

II.1. Vyjadrenie okresného súdu:

6. Ústavný súd vyzval predsedu okresného súdu na vyjadrenie sa k vecnej stránke ústavnej sťažnosti a na predloženie spisu vedeného pod sp. zn. 25C/28/2011.

7. Okresný súd vo vyjadrení sp. zn. 1SprV/186/2025 z 13. mája 2025 prezentoval názor o nedôvodnosti ústavnej sťažnosti. Spis nebol ústavnému súdu doručený z dôvodu podaného dovolania zo strany žalobcu.

8. K vecnej stránke ústavnej sťažnosti súd uviedol, že JUDr. Pavol Vargaeštok sa zúčastnil dvoch pojednávaní vo veci sp. zn. 25C/28/2021, pričom z internetovej stránky je zrejmé, že má sídlo na ulici Hlavná 2871 v Prešove. Poukazuje na to, že účelom náhrady za stratu času je advokátovi kompenzovať čas strávený cestou na pojednávanie a späť v mieste mimo sídla advokáta, teda kompenzovať čas, za ktorý by mohol advokát vykonávať inú odbornú činnosť. Zastáva názor, že touto stratou môže byť iba čas reálne strávený na ceste na pojednávanie, teda v prejednávacom prípade z Prešova do Michaloviec a späť. Dôvodí, že sťažovatelia uvádzajú, že na dotknuté pojednávanie advokát cestoval z Martina, ale bez bližšieho odôvodnenia, prečo práve z tohto miesta, ak má viacero pracovísk v rámci celého Slovenska. JUDr. Pavol Vargaeštok má podľa jeho názoru preukázateľne sídlo v Prešove, preto ak cestoval z iného miesta, minimálne v rámci podanej sťažnosti (ak nie aj vo vyúčtovaní) bolo podľa jeho názoru potrebné odôvodniť, prečo advokát, ktorý sídli v Prešove, cestoval na pojednávanie z Martina, prípadne sídla advokátskej kancelárie v Dolnom Kubíne.

9. K otázke sadzby DPH zastáva názor, že pri rozhodovaní o výške trov konania je potrebné vychádzať z ustanovení zákona č. 222/2004 Z. z. o dani z pridanej hodnoty v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 222/2004 Z. z.“), pričom advokáti sú mesačnými platiteľmi. Poukazuje na to, že povinnosť platiteľa priznať daň vzniká všeobecne v deň dodania služby alebo v deň prijatia platby, ktorá sa vzťahuje na uvedené dodanie, podľa toho, ktorá skutočnosť nastane skôr. Dňom dodania služby je deň, keď je jej poskytovanie ukončené, pričom je tým potrebné rozumieť každý jeden úkon v rámci súdneho konania. Dodáva, že komentáre uvádzajú, že pokiaľ bude následne na základe rozhodnutia súdu výsledná suma znížená, advokát túto skutočnosť zohľadní ako zníženie základu dane a DPH, rozdiel uvedie v daňovom priznaní, keď súd o tejto skutočnosti právoplatne rozhodne. Z uznesenia vyplýva, že všetky úkony právnej služby boli vykonané do konca roka 2024, teda v čase, keď platila sadzba DPH 20 %.

II.2. Vyjadrenie zúčastnenej osoby:

10. Oznamovaním z 29. apríla 2025 ústavný súd upovedomil žalobcu ako zúčastnenú osobu o podanej ústavnej sťažnosti sťažovateľov [§ 126 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“)] a umožnil mu vyjadriť sa k nej v lehote 15 dní od doručenia upovedomenia. Zúčastnená osoba svoje právo vyjadriť sa k ústavnej sťažnosti v stanovenej lehote ani do rozhodnutia ústavného súdu nevyužila.

II.3. Replika sťažovateľov:

11. Sťažovatelia zotrávajú na podanej ústavnej sťažnosti. Uvádzajú, že sídlo advokátskej kancelárie je v Dolnom Kubíne na ulici Radlinského 1735/29, preto nie je pravdou, že JUDr. Pavol Vargaesťok má preukázateľne sídlo v Prešove. Uvedené vyplýva zo zápisu v zozname Slovenskej advokátskej komory, ako aj z výpisu z Obchodného registra Slovenskej republiky. Okresný súd si podľa jeho názoru zamieňa pracovisko advokátskej kancelárie s jeho sídlom, pričom pracovisko slúži na porady s klientmi a stretnutia. Podľa názoru sťažovateľov nie je zrejmé, na základe akého kritéria si súd vybral pre začiatok cesty advokáta na pojednávanie pracovisko v Prešove, keď kancelária mala v danom čase aj ďalšie pracoviská, v obci Bystrička, Ružomberok, Michalovce, Klokočov. Sú toho názoru, že sídlo advokáta, advokátskej kancelárie slúži pre určenie začiatku cesty, straty času advokáta na úkon právnej služby, tak to definuje samotná vyhláška. Ak by podľa názoru sťažovateľov súdy postupovali v zmysle vyjadrenia Okresného súdu Michalovce, vznikali by ohľadom každého vyúčtovania nejasnosti a prietahy.

III.

Posúdenie dôvodnosti ústavnej sťažnosti

12. Podstatou ústavnej sťažnosti je namietané porušenie označených práv podľa ústavy a dohovoru napadnutým uznesením, ktorým okresný súd rozhodol o sťažnosti sťažovateľov proti uzneseniu vyššieho súdneho úradníka o výške trov konania.

13. Ústavný súd zdôrazňuje, že sa k problematike trov konania stavia rezervovane, podrobuje ju obmedzenému ústavnoprávnemu prieskumu a k zrušeniu výroku o trovách konania pristupuje iba výnimočne. Tento prístup vychádza z názoru, že rozhodnutie o trovách konania má vo vzťahu k veci samej jednoznačne akcesorickú povahu a samo osebe väčšinou nedosahuje takú intenzitu, ktorá je spôsobilá porušiť základné práva a slobody, akokoľvek sa môže účastníka konania citelne dotknúť. To však neznamená, že rozhodnutiami o trovách konania nemôže dôjsť k porušeniu práv sťažovateľov. Otázka náhrady trov konania môže nadobudnúť ústavnoprávnu dimenziu v prípade postupu všeobecného súdu, ktorý je založený na celkom zjavne nesprávnej interpretácii a aplikácii príslušných ustanovení zákona upravujúcich náhradu trov konania, v ktorom sú obsiahnuté črty svojvôle, a taktiež v prípade, ak je odôvodnenie súdneho rozhodnutia vo vzťahu k výroku o trovách konania nepreskúmateľné (obdobne napr. IV. ÚS 348/2011, IV. ÚS 482/2025, II. ÚS 363/2025).

14. Vychádzajúc zo sťažnostnej argumentácie, ústavný súd preskúmal napadnuté uznesenie z hľadiska jeho ústavnej udržateľnosti a zlučiteľnosti jeho účinkov so sťažovateľmi namietanými základnými právami. V súlade s materiálnym prístupom k ochrane ústavnosti vzal pri posudzovaní namietaného porušenia práv sťažovateľov do úvahy aj obsah uznesenia vyššieho súdneho úradníka o výške trov konania, ktoré s napadnutým rozhodnutím tvoria z hľadiska predmetu požadovanej ústavnej ochrany jeden celok.

15. Argumentáciu sťažovateľov možno posudzovať vo vzťahu k dvom okruhom námietok. Prvý okruh predstavujú námietky týkajúce sa posudzovania náhrady cestovného a straty času, vychádzajúc z miesta pracoviska advokátskej kancelárie v Prešove, pričom sídlo advokátskej kancelárie je v Dolnom Kubíne. Je potrebné dať za pravdu sťažovateľom v tom, že sídlo advokátskej kancelárie je na ulici Radlinského 1735/29, Dolný Kubín, a nie v Prešove. Uvedené

vyplýva zo zápisu v obchodnom registri, ako aj zo zápisu v zozname advokátov Slovenskej advokátskej komory. Zároveň zo zápisu v zozname vedenom na webovej stránke Slovenskej advokátskej komory je zrejmé, že advokátska kancelária má v súčasnosti pracoviská v mestách Prešov, Ružomberok a Michalovce, a ako sťažovatelia uvádzajú, v minulosti mala kancelárie aj v iných miestach. V tomto smere sa preto argumentácia okresného súdu v uznesení vyššieho súdneho úradníka, napadnutom rozhodnutí a napokon aj vo vyjadrení k ústavnej sťažnosti javí ako neudržateľná, keďže ňou súd prezentuje zjavne nesprávny záver o sídle advokátskej kancelárie, a od tejto zjavnej nesprávnosti odvodzuje výšku trov právneho zastúpenia. Navyše, v konaní vo veci samej boli sťažovatelia právne zastúpení advokátskou kanceláriou ako obchodnou spoločnosťou, a nie priamo advokátom JUDr. Pavlom Vargaštokom. Preto pre posudzovanie otázky trov konania sú relevantné rozhodujúce skutočnosti týkajúce sa advokátskej kancelárie, najmä teda jej sídlo. Ústavný súd v žiadnom prípade nespochybňuje oprávnenie konajúceho súdu posudzovať v rámci rozhodovania o výške trov konania ich jednotlivé kritériá v zmysle § 251 Civilného sporového poriadku a po ich vyhodnotení pristúpiť k prípadnému skráteniu výšky uplatnených trov konania. Argumentácia súdu opierajúca sa pri výpočte trov konania o miesto náhodne vybraného pracoviska advokátskej kancelárie (pozri bod 12 uznesenia vyššieho súdneho úradníka) je však zjavne nesprávna a vzhľadom na absenciu základu pre takúto (sťažovateľov poškodzujúcu) aplikáciu právnej normy zasahuje do označených práv sťažovateľa s ústavnou intenzitou.

16. Ústavný súd preto vyslovil porušenie základného práva sťažovateľov na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivý súdny proces podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru (bod 1 výroku tohto nálezu). Keďže náprava porušenia práv sťažovateľov vyžaduje využitie kasačného oprávnenia ústavného súdu, ústavný súd napadnuté rozhodnutie zrušil a vec vrátil na ďalšie konanie okresnému súdu (bod 2 výroku tohto nálezu). Po vrátení veci bude úlohou okresného súdu opätovne posúdiť sťažnosť sťažovateľov proti uzneseniu vyššieho súdneho úradníka v zmysle už uvedeného. Ústavný súd dáva zároveň do pozornosti okresnému súdu ním uvádzané konanie o dovolaní žalobcu, ktorého výsledok (v prípade úspechu dovolateľa) môže mať vplyv aj na rozhodovanie o výške náhrady trov konania.

17. Druhá argumentačná línia sa týka sadzby DPH, kde konajúci súd priznal sťažovateľom náhradu trov konania so sadzbou DPH 20 %, pričom aktuálna sadzba DPH je od roku 2025 23 %. Sťažnostná argumentácia v tejto otázke sa však obmedzuje len na bod 19 ústavnej sťažnosti, kde sťažovatelia konštatujú, že súd prvej inštancie v napadnutom uznesení nezohľadnil zákonné zvýšenie DPH z pôvodných 20 % na 23 %, ako to sťažovatelia namietali v sťažnosti proti uzneseniu vyššieho súdneho úradníka. V ústavnej sťažnosti, čo sa týka tejto otázky, absentuje konkrétna sťažnostná argumentácia so zdôvodnením sťažovateľmi vzhladaného presahu do ústavnoprávnej roviny, preto sa touto časťou ústavný súd nezaoberal. Pre úplnosť však ústavný súd poukazuje na znenie § 27 ods. 5 zákona č. 222/2004 Z. z., v zmysle ktorého sa pri zmene sadzby dane použije pri každom vzniku daňovej povinnosti sadzba dane platná v deň vzniku daňovej povinnosti.

IV.

Trovy konania

18. Podľa § 73 ods. 3 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže v odôvodnených prípadoch podľa výsledku konania uznesením uložiť niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti nahradil inému účastníkovi konania alebo štátu trovy konania.

19. Ústavný súd priznal sťažovateľom náhradu trov konania pred ústavným súdom z titulu právneho zastúpenia advokátom podľa § 11 ods. 3 a § 13a ods. 1 písm. a) a c) vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“) pozostávajúcu z odmeny advokáta za dva úkony právnej služby (prevzatie a príprava zastúpenia, podanie ústavnej sťažnosti). Vzhľadom na znenie zákona o ústavnom súde, ktorý ústavnému súdu poskytuje široký priestor na úvahu o rozsahu priznaných trov konania, ústavný súd nepriznal sťažovateľom náhradu trov za repliku, keďže táto predstavuje jednoduché vyjadrenie sumarizujúce už skôr uvádzané skutočnosti.

20. Základná sadzba odmeny za úkon právnej služby uskutočnený v roku 2025 je 371 eur a hodnota režijného paušálu je 14,84 eur. V zmysle § 13 ods. 2 vyhlášky sa základná sadzba tarifnej odmeny zníži o 50 %, ak ide o spoločné úkony pri zastupovaní dvoch alebo viacerých osôb, pričom zníženie sa uplatní pri zastupovaní druhej a ďalšej osoby. Vychádzajúc z uvedeného, hodnota jedného spoločného úkonu právnej služby spolu s režijným paušálom v tomto prípade predstavuje 571,34 eur. Keďže právny zástupca sťažovateľov je platiteľom DPH, suma priznaných trov sa zvyšuje o DPH v sadzbe 23 %. Ústavný súd tak v súhrne priznal náhradu trov konania 1 405,50 eur s DPH (bod 3 výroku nálezu).

21. Priznanú náhradu trov konania je okresný súd povinný zaplatiť na účet právneho zástupcu sťažovateľov (§ 62 zákona o ústavnom súde v spojení s § 263 ods. 1 Civilného sporového poriadku) v lehote dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

22. Toto rozhodnutie nadobúda právoplatnosť dňom jeho doručenia poslednému z účastníkov (§ 70 ods. 1 zákona o ústavnom súde).

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 19. novembra 2025

Luboš Szigeti
predseda senátu